

KARTA KURSU
(kurs obligatoryjny)

Pedagogika (I st., st. stacjonarne, semestr pierwszy)
2025/2026

Nazwa	Biomedyczne podstawy rozwoju człowieka
Nazwa w j. ang.	Biomedical base of human development

Koordynator	dr Karolina Czerwiec	Zespół dydaktyczny
		dr Karolina Czerwiec
Punktacja ECTS*	2	

Opis kursu (cele kształcenia)

Celem kursu jest zdobycie wiedzy na temat podstawowych pojęć z obszaru biomedycznych podstaw rozwoju i wychowania, rozwoju biologicznego w różnych okresach życia, zaburzeń rozwoju, zdrowia w kontekście działalności edukacyjnej, wychowawczej, opiekuńczej. Na tym tle uwzględnia się wybrane konteksty zdrowotne wraz z aspektami dotyczącymi profilaktyki wybranych chorób i potrzeb człowieka w kontekście jego rozwoju, kryzysów rozwojowych i sposobów radzenia sobie z nimi w placówkach wsparcia dziennego, poradniach rodzinnych, instytucjach pieczy zastępczej, klubach integracji społecznej.

Warunki wstępne

Wiedza	brak
Umiejętności	brak
Kursy	brak

Efekty uczenia się

	Efekt uczenia się dla kursu	Odniesienie do efektów kierunkowych
Wiedza	W01 Zna podstawową terminologię używaną w naukach biologicznych i medycznych oraz jej zastosowanie w opisywaniu biologii człowieka i jego stanu zdrowia	K_W05
	W02 Ma rozszerzoną wiedzę o informacji genetycznej i mutacjach genowych mających wpływ na funkcjonowanie człowieka w różnych aspektach życia społecznego - edukacyjnego, wychowawczego, kulturowego	K_W05 K_W07
	W03 Ma uporządkowaną wiedzę o rozwoju ontogenetycznym, biologicznych uwarunkowaniach procesów rozwojowych oraz warunkujących stan zdrowia człowieka pozwalający na funkcjonowanie w środowisku edukacyjnym i opiekuńczo-wychowawczym	K_W05
	W04 Ma wiedzę o budowie i funkcjach organizmu człowieka pogłębianą w wybranych zakresach, ze zwróceniem uwagi na wszystkie etapy postnatalnego rozwoju człowieka	K_W05

	Efekt uczenia się dla kursu	Odniesienie do efektów kierunkowych
Umiejętności	U01 Obserwuje, wyszukuje i przetwarza informacje na temat budowy i funkcji organizmu człowieka, DNA, etapów rozwoju ontogenetycznego człowieka (od poczęcia do starości) w celu opracowywania swoich działań edukacyjnych, opiekuńczo-wychowawczych i szkoleniowych	K_U01
	U02 Wykorzystuje i integruje wiedzę teoretyczną z zakresu nauk biologicznych i medycznych w celu przygotowywania zajęć o charakterze edukacyjnym, dostosowanych do okresu rozwojowego odbiorców	K_U01

	Efekt uczenia się dla kursu	Odniesienie do efektów kierunkowych
Kompetencje społeczne	K01 Jest świadomy realizacji potrzeby ciągłego rozwoju osobistego i zawodowego w obliczu szybkiego rozwoju wiedzy na temat biologii człowieka	K_K01
	K02 Ma pogłębioną świadomość poziomu swojej wiedzy i umiejętności oraz świadomość potrzeby interdyscyplinarnego rozpatrywania stanu zdrowia człowieka na wszystkich etapach jego życia	K_K04
	K03 Potrafi oceniać informacje otrzymywane na temat rozwoju człowieka oraz identyfikować problemy wymagające specjalistycznej konsultacji, szczególnie jeśli chodzi o jego podopiecznych z placówek opiekuńczo-wychowawczych i integracji społecznej	K_K05

Organizacja										
Forma zajęć	Wykład (W)	Ćwiczenia w grupach								
		A		K		L		S		P
Liczba godzin	30									
30										

Opis metod prowadzenia zajęć

Wykład kursowy z elementami wykładu konwersatoryjnego i wykładu problemowego prowadzony online /MsTeams/

Formy sprawdzania efektów uczenia się

	E – le ar ni ng	Gr y dy da kt yc zne	Ć wi cz enia w sz ko le	Z aj ęc ia te re no we	Pr ac a la bo ra to ry jna	Pr oj ek t in dy wi du al ny	Pr oj ek t gr up o w y	U dz iał w dy sk us ji	R e f e r a t	Pra ca pis em na (es ej)	E gz a mi n us tn y	E gz a mi n pi se m ny	In ne
W01	x							x					
W02	x							x					
W03	x							x					
W04	x							x					
U01	x							x					
U02	x							x					
K01	x							x					
K02	x							x					
K03	x							x					

Kryteria oceny	Zaliczenie z oceną - kolokwium zaliczeniowe
----------------	--

Uwagi	
-------	--

Treści merytoryczne (wykaz tematów)

1. Ogólne uwarunkowania prenatalnego i postnatalnego rozwoju człowieka - antropogeneza, antropologia, auksologia, ontogeneza, filogeneza, genetyka, rozwój, akceleracja, dymorfizm płciowy, zdrowie, choroba, ochrona zdrowia. Metabolizm.
2. Genetyczne uwarunkowania rozwoju. Molekularne podstawy genetyki – budowa i funkcja kwasów nukleinowych; chromosomy, kariotyp. Przekazywanie informacji genetycznej w trakcie życia osobniczego (replikacja, mitoz) i z pokolenia na pokolenie (mejoza). Dziedziczenie (autosomalne recesywne, dominujące, sprzężone z płcią, wielogenowe). Błędy w informacji genetycznej i ich skutki. Choroby genetyczne i ich skutki dla funkcjonowania człowieka na różnych etapach życia.
3. Mechanizmy homeostazy. Zaburzenia rozwoju somatycznego na różnych etapach życia - od poczęcia do śmierci - oraz ich skutki w społecznym funkcjonowaniu w okresie dzieciństwa, dorosłości i starości.
4. Rozwój prenatalny. Metody badań prenatalnych, testy diagnostyczne po urodzeniu.
5. Rola układu nerwowego. Biologiczne podstawy procesów psychicznych oraz ich zmienność na różnych etapach życia.
6. Rozwój dziecka. Biomedyczne problemy okresu dojrzewania. Biologiczne mechanizmy starzenia się.
7. Znaczenie sprawnego funkcjonowania układu neuroendokrynnego w regulacji procesów metabolicznych.
8. Rytm życia człowieka i ich znaczenie w rozwoju oraz regulacji procesów anabolicznych i katabolicznych w różnych okresach życia człowieka.

Wykaz literatury podstawowej

1. Woynarowska B., Kowalewska A., Izdebski Z., Woynarowska M., 2021. Biomedyczne podstawy rozwoju i edukacji Druk: Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa
2. Kaczmarek M., Wolański N., 2018. Rozwój biologiczny człowieka od poczęcia do śmierci, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa
3. Wiśniewska M., Plandowska M., Mikler-Chwastek A., 2021. Biomedyczne podstawy rozwoju dziecka dla studentów pedagogiki, opiekunów w żłobku i nauczycieli wychowania przedszkolnego, Difin, Warszawa
4. Woynarowska B., Kowalewska A., Izdebski Z., Komosińska K., Biomedyczne podstawy kształcenia i wychowania, Wydawnictwo PWN, Warszawa 2010, 2012
5. Czerwiec K., Problemy biologii człowieka – implikacje społeczne i edukacyjne. Wydawnictwo Naukowe UP, Kraków 2015

6. Bartel S. 2000, Embriologia. PZWL
7. Jaczewski A. (red.), Biologiczne i medyczne podstawy rozwoju i wychowania, Wydawnictwo Akademickie „Żak”, Warszawa 2005
8. Świdorska M., Budzyńska-Jewtuch I., 2008. Biomedyczne podstawy rozwoju i wychowania, Wydawnictwo Wyższej Szkoły Humanistyczno – Ekonomicznej w Łodzi, Łódź
9. Wolański N., Rozwój biologiczny człowieka, Wydawnictwo PWN, Warszawa 2012
10. <http://ebis.ibe.edu.pl>
11. http://bazhum.muzhp.pl/media/files/Studia_Ecologiae_et_Bioethicae/Studia_Ecologiae_et_Bioethicae-r2009-t7-n1/Studia_Ecologiae_et_Bioethicae-r2009-t7-n1-s7-34/Studia_Ecologiae_et_Bioethicae-r2009-t7-n1-s7-34.pdf
12. <https://diagnostykaboratoryjna.eu/article/137993/pl>
13. <https://kosmos.ptpk.org/index.php/Kosmos/article/view/2383>
14. <https://kosmos.ptpk.org/index.php/Kosmos/article/download/2716/2646/4581>
15. <https://rcin.org.pl/dlibra/publication/279503/edition/242648/content>

Wykaz literatury uzupełniającej

1. Bogin B., Childhood, adolescence, and longevity: a multilevel model of the evolution of reserve capacity in human life history. Am. J. Hum. Biol. 21:567–577, 2009
2. Formicki G., Stawarz R., Zakrzewski M. Biologia człowieka. Revir, Kraków 1995
3. Jopkiewicz A., Suliga E., Biomedyczne podstawy rozwoju i wychowania, Wydawnictwo Instytutu Technologii Eksploatacji, Radom-Kielce 2005
4. Skrzypulec V., Lew-Starowicz Z. Podstawy seksuologii. PZWL Warszawa
5. Doleżych B., Łaszczyca P. (red.), Biomedyczne podstawy rozwoju z elementami higieny szkolnej, Wydawnictwo Adam Marszałek, Toruń 2008
6. Dufour D., Biocultural approaches in human biology. Am. J. Hum. Biol. 18:1–9, 2006
7. Kaczmarek B., Markiewicz K., Orzechowski S. (red.), Nowe wyzwania w rozwoju człowieka, Wydawnictwo Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej, Lublin 2001
8. Kendall P. (2004). Zaburzenia okresu dzieciństwa i adolescencji. Gdańsk: GWP
9. Kolarzyk E (red). Wybrane problemy higieny i ekologii człowieka. Wydawnictwo UJ, Kraków 2008
10. Malinowski A.; Auksologia. Rozwój biologiczny człowieka w ujęciu biomedycznym, Zielona Góra, 2000
11. Ostrowski W., Embriologia ogólna, PWN
12. Tuner J.S., D.B. Helms; Rozwój człowieka , WSiP , Warszawa, 1999
13. Woynarowska B. (red.), Edukacja zdrowotna, PWN, Warszawa 2017
14. Czerwiec K., 2023. Tożsamość płciowa człowieka w świetle uwarunkowań edukacyjnych i społeczno-kulturowych, Libron, Kraków
15. Czerwiec K., 2024. Płciowość człowieka w perspektywie edukacyjnej i społecznej, Wydawnictwo UKEN, Kraków
16. https://bazhum.muzhp.pl/media/files/Studia_Ecologiae_et_Bioethicae/Studia_Ecologiae_et_Bioethicae-r2009-t7-n1/Studia_Ecologiae_et_Bioethicae-r2009-t7-n1-s7-34/Studia_Ecologiae_et_Bioethicae-r2009-t7-n1-s7-34.pdf
17. https://dbc.wroc.pl/Content/1570/PDF/repetytorium_k.pdf
18. https://www.researchgate.net/publication/322156621_Antropogeneza/link/5a48f93b0f7e9ba868ad0a9e/download
19. <http://www.bibliotekacyfrowa.pl/Content/43845/PDF/019.pdf>
http://yadda.icm.edu.pl/yadda/element/bwmeta1.element.ojs-doi-10_21697_fp_2016_2_34
20. <http://phie.pl/pdf/phe-2013/phe-2013-4-667.pdf>

Bilans godzinowy zgodny z CNPS (Całkowity Nakład Pracy Studenta)

liczba godzin w kontakcie z prowadzącymi	Wykład	30
	Konwersatorium, ćwiczenia, laboratorium, itd.	
	Pozostałe godziny kontaktu studenta z prowadzącym	5
liczba godzin pracy studenta bez kontaktu z prowadzącymi	Lektura w ramach przygotowania do zajęć	15
	Przygotowanie krótkiej pracy pisemnej lub referatu po zapoznaniu się z niezbędną literaturą przedmiotu	

	Przygotowanie projektu lub prezentacji na podany temat (praca w grupie)	
	Przygotowanie do egzaminu/zaliczenia	10
Ogółem bilans czasu pracy		60
Liczba punktów ECTS w zależności od przyjętego przelicznika		2